

Jostein Askim, 21.1.2015

Rapport fra programsensor om masterprogrammet i administrasjon og organisasjonsvitenskap ved UiB for 2014

Oppdrag

Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap (Admorg) ba meg besvare følgende spørsmål i denne programsensorrapporten (jfr. e-post 8.10.2014): (1) Hvordan er profilen på vårt masterprogram? Er det «up to date»? Holder det «mål» i forhold til andre lignende masterprogram? (2) Samstemmer mål og innhold, med læringsutbytte og resultat? Både i programmet i sin helhet, men også på emnenivå. (3) Hvordan er det med vurderingsformene? Er vi for tradisjonelle for eksempel vs andre utdanningsinstitusjoner? Har vi for stor/ liten grad av obligatorisk aktivitet? (4) Pensum, er det "up to date"? (5) Har vi løst/ tatt hånd om noen av de utfordringene som ble trukket fram i programsensorrapportene for 2010 og 2013?

Denne rapporten er innrettet mot å besvare spørsmålene 1 og 2 (med vekt på AORG 320 og 321), og med sideblikk til spørsmål 5. Spørsmålene 3 og 4, om vurderingsformer og pensum, vil tas opp nærmere i en senere programsensorrapport.

Datagrunnlag

Som grunnlag for rapporten har jeg benyttet materiale (tilsendt og tilgjengelig på web) om instituttet, programmet og emner, og besøk ved instituttet 29.10.2014 med intervjuer med styrer, undervisningsleder, studiekonsulenter, faglærere, gruppeledere for forskergrupper, samt studenter fra ulike årskull. Ingen enkeltpersoner skal kunne identifiseres i rapporten.

Om masterprogrammet som helhet

Programmet har formelt tre komponenter. I førstesemester tar studentene to brede kurs, ett metodeemne (AORG321 Metode) og et substansemne (AORG320 Organisasjon og politikk). Disse omtales nærmere under. Ved overgang til andre semester skal studentene velge hvilken forskningsgruppe ved instituttet de skal knytte seg til, ut fra tema for planlagt masteroppgave. Andre semesters kurs (AORG 322 Forskningsdesign og AORG 323 Forskningsfelt) foregår innenfor rammen av de ulike gruppene. Tredje og fjerde semester er avsatt til å skrive

masteroppgaven, med kombinasjon av individuell veiledning og kollektiv veiledning i forskergruppene, som studentene fortsatt er tilknyttet.

AORG 322 og 323 «er ikke ordinære kurs, og heller ikke ordinær veiledning. De er et uklart mellomland, som også varierer litt mellom forskningsgruppene», sier en av respondentene fra staben. Flere sier kursene er nyttige for å komme i gang med masteroppgaven. Min tolkning er, i tråd med tidligere programsensorer, at kursene AORG 322 og AORG 323 i realiteten er forberedende arbeid med masteroppgaven, slik at tre av fire semestre i programmet i realiteten er avsatt til arbeid med masteroppgaven.

Som påpekt i programsensorrapportene fra 2010 og 2013, gir dette admorg-masteren en profil som skiller seg klart fra andre masterprogrammer i statsvitenskap. Admorg-masteren har en sterk forskningsprofil, der studentene fordyper seg i emnet for sin oppgave og metodene som benyttes der, og integreres i forskerfellesskapet ved instituttet. Studentene får «være med inn på verkstedet», som en respondent uttrykte det. Profesjonsprofilen, forstått som en bredere innføring i fagets emner og metoder, rettet mot arbeid utenfor forskning, er mindre tydelig.

Når instituttet spør om programmet «holder mål» i forhold til andre masterprogrammer i statsvitenskap, avhenger svaret av hvilket syn man har på hva studentene skal lære. Jeg kan kun konstatere at instituttet har laget et program som egentlig ligner mer på et forskningsmasterprogram (MRes, som det kalles på engelsk) enn på et ordinært masterprogram. Intervjuene tyder på at denne strategien virker godt forankret blant staben. Flere påpekte at det var et bevisst valg ved overgang fra hovedfag til master at den etablerte forskningsprofilen måtte beholdes. «Det var en bred og samlende diskusjon da den grunnleggende modellen ble utarbeidet i 2007, og den har ikke fremstått som kontroversiell siden», sa én.

Studentene virker mindre bevisst hva de får og ikke får som følge av programmets profil. Det siste henger også sammen med at de fleste masterstudentene hentes fra eget bachelorprogram og derfor har begrenset kjennskap til programprofiler ved andre institusjoner.

Et øvrig moment i vurdering av om admorg-masteren «holder mål» er naturligvis hvor godt programmet rustet studentene for senere arbeid. Det har jeg ikke noe grunnlag for å vurdere i denne rapporten. Til det trengs gode kandidatundersøkelser.

Uansett: siden admorg-masteren har en særegen profil, er det viktig å hindre at studenter går inn i programmet med feil forventninger. Jeg tror programmets forskningsprofil underkommuniseres til potensielle studenter. Riktignok sier dokumentet kalt Masterguiden at studiet gir «øving i vitenskapelig arbeid og fremstilling», og at «gjennom skriftlig arbeid og aktiv deltakelse i forskingsseminar fremmes egeninnsats og evnen til selvstendig arbeid». Dette virker treffende. Samtidig lover imidlertid programmets nettside og Masterguiden «ei allsidig teoretisk og metodisk opplæring». Jeg stiller spørsmålsteget ved om det siste er tilfelle. Opplæringen retter seg raskt inn mot teorier og metoder den enkelte student trenger for sitt masteroppgaveprosjekt. Alt i alt er den strukturerte opplæringen svært begrenset. Til gjengjeld kan man anta at studentene får opplæring i forskningshåndverket «inne på verkstedet» - i forskningsgrupper og av veiledere.

Dersom instituttet lykkes med å kommunisere programmets profil, vil presumtivt studenter med forskningsinteresser søke seg dit. «Problemet ved admorg er at studentmassen ikke er helt tilpasset opplæring som forsker», sier en respondent fra staben. Dette kan også snus: Det er et mulig problem at programmet ikke er helt tilpasset en studentmasse der (kanskje) flertallet *ikke* ønsker opplæring som forsker. En studentrespondent uttrykte at det er «få som starter på admorg som tenker de skal bli forskere; nesten ingen som har sagt de har lyst til å bli forsker».

Jeg støtter tilrådingen fra programsensorrapporten fra 2013 om at instituttet bør arbeide frem formuleringer som viser til hvordan forskningsopplæringen gir generelle ferdigheter og generell kompetanse. Studentene vil ha nytte av å kunne sette ord på slike ferdigheter og slik kompetanse for sin profesjonelle selvbevissthet og fremtidige yrkeskarriere. Det er uheldig når studenter opplever, som en student uttrykte det, at de «blir veldig gode på helt avgrensede felt, [men at] det er vanskelig å se hvordan man kan bruke den kunnskapen og kompetansen til andre ting». En annen sa: «Hva kan jeg? Jeg har faktisk lært å forske. Må jeg da fortsette med det?». Instituttet bør nok, gitt at dagens profil videreføres, være tydelig på at programmet gir nettopp opplæring i forskning, men at dette er en kompetanse som kan anvendes også utenfor akademika. «Den analytiske drillingen som ligger i langvarig arbeid med masteroppgaven gir gevinster», sier en respondent fra staben. Ja, men hvilke gevinster? Instituttet kan muligens bygge på en students formulering av hva man får med seg ut i arbeidslivet: «Trygg[het] på at man kan analysere store mengder stoff, at man er grundig, [og] kan prosjektledelse».

Om substanskurset AORG320 Organisasjon og politikk

Instituttet tilbyr i dag ett substanskurs, AORG320 (jeg ser her bort fra kurset AORG324 Comparative Public Administration, som ifølge flere respondenter er å forstå som et repetisjonskurs for utenlandske studenter og andre som trenger en innføring, nærmest bachelorprogrammet i kortform). Tidligere hadde instituttet flere valgfrie substanssemner på masternivå. Fra 2009 ble disse erstattet av AORG320 – ifølge en respondent «for å gjøre kursene mindre sårbare for individuelle forelesere og deres tilstedeværelse».

Dette er igjen et element i masterprogrammet som gjør at admorg skiller seg klart fra andre masterprogrammer i statsvitenskap. Normalen er at studentene tilbys en meny av kurs der de kan velge å fordype seg i ulike retninger, svarende til forskningsprofilene til instituttets stab og grupper.

Som nevnt innledningsvis vil ikke denne rapporten gå i dybden på pensum og vurderingsformer for de enkelte kurs, men inntrykket jeg har fått fra kursbeskrivelsen og intervjuer er at AORG320 har en uklar profil, der svært mange temaer dekkes, og der det følgelig legges stort ansvar på forelesere for å få frem den røde tråden i kurset. Studentene sier også at de synes AORG320 i for liten grad bygger videre fra bachelorkursene 209 eller 210, og at det særlig er likt sistnevnte. En student uttrykte at «Faget spriker mye [og er] veldig omfattende. 46 artikler og to bøker på pensum. Umulig for foreleser å binde sammen. Vet ikke hva kurset vil, det går i alle retninger. Virker å være en oppsummering av masse bacheloremner. Mye kjent, noe nytt, ikke fokus noe sted».

Også en respondent fra staben beskriver kurset er «en blanding av et bachelor- og masterkurs». En annen kaller kurset «et kompromiss»; en tredje sier «det nok er tidens fylde som har prega kurset og det er ikkje sikkert at vi har så heilt klart for oss kva som skal vera strategien med det».

Mitt råd vil være å tenke nytt om hvilken rolle substanskursene skal ha i masterprogrammet, og hvordan de kan gi studentene forskningsbasert undervisning som bygger videre fra bachelorundervisningen. Gitt organiseringen i forskningsgrupper, og studentenes integrasjon i disse, vil jeg anbefale – også i tråd med synspunkter fra flere respondenter – å utforske muligheten for å etablere substanskurs som svarer til forskningsgruppene tematiske inndeling. Det ble nevnt av en respondent at forskningsgruppene skal være dynamiske og kunne skifte

innretning over tid, men det samme bør etter mitt syn også gjelde kursene i et masterprogram, der ambisjonen er å gi forskningsbasert undervisning.

Om metodekurset AORG321

Programmet tilbyr ett metodekurs, AORG321, som alle studentene gjennomfører. Basert både på kursbeskrivelse, foreliggende studentevalueringer og intervjuer, er det mitt klare inntrykk at kurset skiller seg klart fra metodeundervisningen som tilbys på andre statsvitenskapelige masterprogrammer. Praktisk metodelære (innføring og trening i konkrete metoder for håndtering av kvalitative og kvantitative data) har relativt liten plass i kurset, særlig kvantitative metoder har liten plass, mens metodologi (kritisk studie av metoder og deres forutsetninger; vitenskapsteori) har relativt stor plass.

Forklaringen på at programmets metodeundervisning har denne innretningen virker sammensatt, og er egentlig ikke et sentralt spørsmål for denne rapporten. La meg likevel nevne at noen nevner også at kursets innretning gjenspeiler «faget admorgs særpreg», men det er et synspunkt som bestrides av andre. Også jeg vil ta avstand fra det synspunktet. Studenter og forskere innenfor offentlig politikk, administrasjon og organisasjonsstudier/-teori er i dag nødt til å ha god kjennskap til ikke minst kvantitative metoder for å kunne følge (og interagere med) forskningsfronten.

Programmets nettside sier at «metodeundervisninga [gir] trening i å velge metode i forhold til problemstilling». Jeg stiller spørsmålstegn ved om det er tilfelle per i dag. Det er grunn til å tvile på om studentene nok om metode til å vite hvilke metoder som er egnet til å belyse problemstillingene de vil besvare. Som en av respondentene fra staben uttrykte det: «90 prosent [av masteroppgavene] orienterer seg i retning av casestudier, men [studentene] kan heller ikke annet.» Og en student påpekte i kursevalueringen for 2013 at: «det knapt hevdast at me er i ein posisjon der me kan velja metode avhengig av forskningsspørsmål, og ikkje omvendt».

Muligheter til fordypet metodeopplæring i samarbeid med andre institutter kunne være en mulig strategi. Ifølge respondentene har instituttene for sammenlignende politikk eller sosiologi sampol og sosiologi begge bredere og dypere metodekursing enn admorg har. Denne muligheten er imidlertid ikke utviklet per i dag, selv om det ifølge respondentene fra administrasjonen ikke er noen institusjonelle hindringer for instituttsamarbeid om

metodeundervisning. Administrativt har man funnet løsninger på dette (metodeemnet 102). Det er derfor grunn til å tro at det er historisk stivhengighet og faglige faktorer som har gjort metodesamarbeid vanskelig.

Flere av respondentene peker på at metodekursets innretning over tid (naturlig nok) har gjenspeilet stabens metodiske interesser og ekspertise. Når stabens sammensetning endres, er det grunn til å tro at også metodeundervisningen får en annen innretning. Men det virker å være noen tregheter og spenninger. Respondenter fortalte at det har vært flere anledninger (arbeidsgrupper, evalueringer) til å gjøre betydelige endringer av metodekurset de siste årene, men at det i realiteten er vurderingsformer og noe pensum som har blitt byttet ut, ikke innretningen på kurset. Som en respondent uttrykte det: Kurset har nå «gammelt pensum og nye forelesere, som uttrykker kritikk av pensumet de foreleser over, slik at studentene blir offer for intern metodediskusjon». Og en annen: «Metodekurset bærer veldig preg av at hver enkelt foreleser ikke kjenner eller liker det andre forelesere gjør og driver med»

Mitt hovedinntrykk fra intervjuer med både ansatte og studenter er at det er stor vilje til å tenke nytt om metodeopplæringen på master, og styrke praktisk metodelære, ikke minst i kvantitativ metode. Dette mulighetsvinduet bør instituttet utnytte – alene eller også i samarbeid med naboinstitutioner.

Oppsummering

- Admorg-masteren en profil som skiller seg klart fra andre masterprogrammer i statsvitenskap, forskningsprofilen er sterkere, profesjonsprofilen tilsvarende mindre fremtredende
- Instituttet bør arbeide frem formuleringer som viser til hvordan forskningsopplæringen gir generelle ferdigheter og generell kompetanse
- Instituttet bør tenke nytt om hvilken rolle substanskursene skal ha i masterprogrammet, og utforske muligheten for å etablere substanskurs som svarer til forskningsgruppenes tematiske inndeling
- Det er stor vilje til å tenke nytt om metodeopplæringen på master, og styrke praktisk metodelære, ikke minst i kvantitativ metode. Dette mulighetsvinduet bør instituttet utnytte – alene eller også i samarbeid med naboinstitutioner

Om programsensorens videre arbeid

2015-16: Rapport som fokuserer på emnebeskrivelser, pensum og vurderingsformer (i utvalgte kurs, etter nærmere avtale). Basert på tilsendt dokumentasjon.

2017: Helhetlig rapport basert på nye stedlige intervjuer. Her vil rapporten også dekke instituttets rutiner og praksis for informasjon til studentene rundt kurs (som har blitt påpekt som en svakhet i tidligere programsensorrapporter og også i intervjuene i denne omgang).